

De komende honderd jaar bijenteelt

De viering van 100 jaar VBBN ligt achter ons. Hoe het de afgelopen honderd jaar allemaal 'was' kunnen we nog eens nalezen in het geweldige jubileumboek 'Honderd jaar imkeren'. Op de dag van de viering hebben een aantal deskundigen elk op hun vakgebied een inleiding gehouden over de toekomst van de bijenhouderschap, de natuurontwikkeling en duurzame gewasontwikkeling.

Stuk voor stuk belangrijke aspecten, maar ik miste iets. Voor mij blijft de grote vraag wat de plaats van de gewone imker zal worden in dit geheel. Zal een organisatiestructuur met afdelingen zoals we die nu kennen nog bestaan? (Ik ben ouderwets, lees subverenigingen). Zal de communicatie tussen imkers nog plaatsvinden via bijeenkomsten en een vakblad, of heeft een ieder het zo allemachtig druk dat de gehele communicatie verloopt via technisch gestuurde apparatuur waarvan web-site nog minder dan in het babystadium is? Zal de bestuivingstaak van onze huidige niet gemanipuleerde bij nog wel bestaan? Kijkt de eind 21-eeuwse imker glimlachend terug naar de 20-eeuwse problemen als varroamijt? Vragen, vragen en nog eens vragen. Ik weet niet of bij mij nu geldt 'onbekend maakt onbemind' maar ik werd onrustig na het lezen van een artikel in de Volkskrant van 22 februari 1997. Een paar passages.

'Anno 1997, na een lange reeks transgene koeien, varkens, tomaten, aardappelen, maïs en soja, zijn we wat meer gewend geraakt aan de zegeningen van de moderne biotechnologie. Maar aan genetisch geknutsel met insecten moeten we voorlopig nog niet denken. Toch zit na Herman de stier ook Herman de huisvlieg eraan te komen. Bijna letterlijk, want D. O'Brochta, hoogleraar aan de Universiteit van Maryland en expert op het gebied van genetische manipulatie van insecten werkt aan *Musca domestica*, de huisvlieg. Zij hebben onlangs stukjes DNA die kopieën van zichzelf kunnen maken, uit de vlieg geïsoleerd en het plan is om die te gebruiken om andere insecten genetisch te gaan manipuleren ... Over veldproeven gesproken, het moet gezegd dat er, alle mooie plannen ten spijt, tot nu toe nog nooit een genetisch gemanipuleerd insect in de vrije natuur is losgelaten. Maar lang kan dit niet meer duren, want bij mijten is het inmiddels wel gebeurd ... Ook andere nuttige insecten staan op het punt genetisch te worden veranderd. We kennen natuurlijk twee

gedomesticeerde insecten, de zijderups en de honingbij, zegt O'Brochta. Echte produktiedieren, vergelijkbaar met kippen en koeien. Vooral bij zijderupsen worden serieuze pogingen ondernomen ze transgeen te maken...

Hoewel genetische manipulatie van insecten in de kinderschoenen staat, verwacht O'Brochta dat dit binnenkort in een stroomversnelling zal raken. Er zijn zoveel mensen mee bezig dat er waarschijnlijk spoedig een universeel transformatiesysteem zal opduiken. Een techniek waarmee je allerlei soorten insecten genetisch kunt manipuleren. Als het eenmaal zover is, dan zal het wel losbarsten, want er zijn plannen genoeg'.

En toen kreeg ik het een beetje benauwd. Het hoeft natuurlijk niet negatief voor de imkerij te zijn, want stel je voor dat er een roofmijt wordt gemanipuleerd die verzot is op de varroamijt. Alleen is het dan oppassen dat die roofmijt niet de smaak van honingbijen te pakken krijgt. Ik bedoel maar, wat een risico's er aan manipulatie verbonden kunnen zijn. Ik hoop één ding, dat imkers ook in de volgende honderd jaar gefascineerd zullen blijven door de wonderen van dat kleine insect 'bij' genaamd en elkaar blijven opzoeken om ervaringen uit te wisselen. Een gesprek tussen een toekomstige Ab en Harry zou als volgt kunnen verlopen.

'Ab: Ik heb me toch een paar koninginnen... Half april 16 raten broed en nog schreeuwen ze om meer broedruimte.

Harry: Je moet ze ook standaard op vier broedbakken houden, in het voorjaar een paar honingkamers er bij en je hebt geen last meer van zwermneiging, mits ze voldoende ruimte houden'.

Wie zou dat willen missen?

Bezorgde imkers

November al weer. Het praktijkjaar 1997 zit er bijna op en het bijenseizoen 1998 lijkt nog zo ver weg. Toch kunnen een aantal dingen nog worden gedaan. Ten eerste gebruik maken van een wintertip van een bezorgde imker uit Midden Delfland.

'Het is niet goed, maar we moeten het doen. Bijenkasten open maken in de wintertijd om de varroamijt te bestrijden. Als je ziet hoe netjes onze bijen de dekplanken met propolis hebben vast-

gemaakt als laatste voorbereiding op de winter en wij dit winterzegel verbreken, dan ga je denken. Wanneer we de dekplanken er zo weer op leggen zitten ze niet vast. Door nu gebruik te maken van een hobby-brander lukt dit wel. Ga met een aangestoken brander een paar maal langs de rand van de afgenomen dekplank. De propolis wordt zacht door de warmte en plakt prima. De dekplank weer goed vastdrukken en eventueel verzwaren met een paar stenen.'

Waar misschien ook nog iets aan valt te doen is te zorgen dat de volken beschutting krijgen tegen wind. Een 'open en bloot' opstelling overleven de bijen wel, maar ga zelf eens met los geknoopte jas naast de volken staan bij een harde oostenwind en een temperatuur onder nul. Om op temperatuur te blijven moet het inwendige kacheltje op volle toeren draaien, bij mens en dier, vandaar... Een andere vervelende situatie ontstaat als de vorst aanhoudt en je denkt dat de bijen veilig op een plek staan omringd door water. Het water wordt echter ijs en elk jaar gebeurt het dat de volken dan bezoek krijgen van lieden die de lust niet kunnen bedwingen een trap tegen de kasten te geven. Houdt het goed in de gaten als die situatie zich bij u kan voordoen. Het is overigens opvallend hoe groot de veerkracht van volken is als de imker bijtijds orde op zaken kan stellen.

25 januari 1997

Waar dit helaas niet meer lukte was te Stadskanaal. Een verslag van onze collega's aldaar. 'Zaterdagavond, 25 januari 1997 ging bij mij thuis om 21.40 uur de telefoon. Ik had de politie aan de lijn. De agent vroeg mij naar het bijenpark te gaan, politie en brandweer waren er al want de demonstratiestal stond in de brand. Ik kon mijn oren niet geloven en heb de man nog gevraagd of hij dit wel meende. Onmiddellijk daarna ben ik in de auto gestapt. Op de plek des onheils aangekomen zag ik een laaiende vuurzee, daar waar eens onze stal stond. Even later arriveerden ook de overige bestuursleden en het enige dat wij konden doen was van afstand, onze woede en verdriet verbijtend, in de vlammen staren. De stal was verzekerd, maar toch. De stal was moedwillig in brand gestoken. Wie doet zo iets? Wie haalt het in z'n bol om een prop papier en wat terpentijn aan te steken en in de stal te gooien? Het gebouw is tot de grond toe verwoest. Met de stal zijn ook zeven demonstratievolken en een groot aantal spullen van onze vereniging en van enkele leden in vlammen opgegaan. Zondagochtend konden we de

trieste balans opmaken. Onze oude honingpers hield als laatste, nog nasmeulend stand. Tenslotte viel ook deze in as en oud ijzer uit elkaar'.

Machteloze woede beheerste de imkers. Volken, met toewijding ingewinterd, waren vernietigd. In Bijen 5(9): 244-245 (1996) werd uitgebreid aandacht besteed aan de jubilerende subvereniging Stadskanaal van de VBBN met de stal als 'Foto van de maand'. Het positieve nieuws is dat de gemeente bereid is om met het bestuur naar mogelijkheden te zoeken om op dezelfde plek een nieuwe stal te laten verrijzen. Wij wensen de imkers van Stadskanaal veel succes.

Het weer in november

In de periode 1961-1990 scheen de zon gemiddeld 55 uur, viel er 79 mm neerslag en bedroeg de gemiddelde maximumtemperatuur 8,9°C.

November maanden				
Jaar	Zon (uren)	Neerslag	(mm)	Max.temp (°C)
1992	normaal	zeer nat	(117)	zacht (10,8)
1993	zeer zonnig (79)	droog	(51)	zeer koud (5,1)
1994	normaal	droog	(48)	zeer zacht (12,6)
1995	zeer zonnig (83)	droog	(43)	normaal
1996	normaal	zeer nat	(124)	normaal

Rectificatie

In Bijen 6(9): 235-236 (1997) in 'Van imker tot imker' is in het onderdeel 'Weerstand opbouwen' een storende fout geslopen. De juiste volgorde moet zijn: 'Het verschil is echter dat de honingbij een gedomesticeerd dier is waarvan wij een prestatie verwachten, een oogst en bestuiving, en de parasiet van een andere bijensoort afkomstig is. Naast het leveren van een prestatie enz.

De heer Lijftogt deelde mee, dat in tegenstelling tot het gepubliceerde alle volken nog in leven zijn en goed functioneren.

Geraadpleegd

De Volkskrant, 22 februari 1997, Zijderups gaat Herman achterna.

Jacob, VBBN subvereniging Midden Delfland, december 1992

VBBN subvereniging Stadskanaal, Bijenstal Pagedal door brand verwoest.